

# Redibuixem la història

**Exposició itinerant. Memòria tècnica**

# Índex

Exposició itinerant "Redibuixem la història"

## 4 La peça expositiva

- 5 Característiques
- 6 Plànol tècnic: vista posterior
- 7 Plànol tècnic: vista interior
- 8 Perspectiva: vista posterior i interior
- 9 Aplicació de pintura 1/3
- 10 Aplicació de pintura 2/3
- 11 Aplicació de pintura 3/3
- 12 Aplicació de vinils
- 13 Aplicació dels 42 plafons interiors

## 14 Continguts exposició

- |    |                           |    |                            |    |                            |
|----|---------------------------|----|----------------------------|----|----------------------------|
| 15 | Peça 1: vista posterior   | 30 | Peça 8: plafons interiors  | 44 | Peça 15: plafons interiors |
| 16 | Peça 1: plafons interiors | 31 | Peça 9: vista posterior    | 45 | Peça 16: vista posterior   |
| 17 | Peça 2: vista posterior   | 31 | Peça 9: vista posterior    | 46 | Peça 16: plafons interiors |
| 18 | Peça 2: plafons interiors | 32 | Peça 9: plafons interiors  | 47 | Peça 17: vista posterior   |
| 19 | Peça 3: vista posterior   | 33 | Peça 10: vista posterior   | 48 | Peça 17: plafons interiors |
| 20 | Peça 3: plafons interiors | 34 | Peça 10: plafons interiors | 49 | Peça 18: vista posterior   |
| 21 | Peça 4: vista posterior   | 35 | Peça 11: vista posterior   | 50 | Peça 18: plafons interiors |
| 22 | Peça 4: plafons interiors | 36 | Peça 11: plafons interiors | 51 | Peça 19: vista posterior   |
| 23 | Peça 5: vista posterior   | 37 | Peça 12: vista posterior   | 52 | Peça 19: plafons interiors |
| 24 | Peça 5: plafons interiors | 38 | Peça 12: plafons interiors | 53 | Peça 20: vista posterior   |
| 25 | Peça 6: vista posterior   | 39 | Peça 13: vista posterior   | 54 | Peça 20: plafons interiors |
| 26 | Peça 6: plafons interiors | 40 | Peça 13: plafons interiors | 55 | Peça 21: vista posterior   |
| 27 | Peça 7: vista posterior   | 41 | Peça 14: vista posterior   | 56 | Peça 21: plafons interiors |
| 28 | Peça 7: plafons interiors | 42 | Peça 14: plafons interiors |    |                            |
| 29 | Peça 8: vista posterior   | 43 | Peça 15: vista posterior   |    |                            |

**Aquesta exposició neix amb l'objectiu de reivindicar la presència femenina al llarg de la història a diferents disciplines humanistes com ara l'art, l'escriptura, la fotografia i l'arquitectura.**

**Amb el nom "Redibuixem la història en femení", l'exposició pretén que revisitem la història de la humanitat en clau femenina, amb la intenció de fer valdre la importància de totes aquelles dones injustament amagades i oblidades per una lectura de la nostra història, moltes vegades, massa patriarcal.**

S'estableixen 21 elements expositius corresponents a 20 autores i les seves respectives il·lustracions-homenatge i 1 plafó d'introducció a l'exposició.

Cada element expositiu consisteix en un doble marc amb fons al darrere. Els dos marcs estan units per frontisses i es tanquen com una caixa per al seu transport i emmagatzematge. Una vegada oberts, els elements expositius contenen al seu interior dos plafons amb informació.

# La peça expositiva

# Fabricació de l'element expositiu

Exposició itinerant "Redibuixem la història"

## Doble marc

Estructura amb llistons de llatas de fusta de pi de 35 x 35 mm polides. Les llatas de fusta van tallades en angle recte a la part superior esquerra i dreta, i tallades en angles (segons plànol tècnic) a la part inferior esquerra i dreta. Els llistons s'uneixen encolats i cargolats.

## Fons amb taulers de D.M.

Sobre l'estructura, a la part exterior, es col·loquen plafons de tauler de D.M. de 10 mm de gruix tallat a mida i amb la forma de l'estructura (segons plànol tècnic).

## Unió dels dos marcs amb frontisses

La unió dels dos marcs es realitza amb dues frontisses planes exteriors de 60 x 40 mm, col·locades a 10 cm de la part superior i de la part inferior del costat més curt del marc.

## Fixació de l'obertura del doble marc

Per fixar un topall d'obertura del doble marc, s'utilitza un compàs metàl·lic a la part interior del llistó superior. Aquest compàs té una longitud oberta de 20 cm i es col·loca a 12 cm de l'extrem dels respectius llistons que queden a la part interior del doble marc. Aquest compàs es plega quan es tanca el doble marc, però ha de estar construït amb un material prou rígid perquè no es flexioni quan es tanca i obre el doble marc.

## Tancament del doble marc en forma de maleta

Finalment, es col·loquen dos tancaments tipus «maleta» per tancar el doble marc. Aquests tancaments se situen sobre els llistons dels perfils oposats a les frontisses. La seva posició és a una distància de 16 cm des de l'extrem superior el tancament superior, i també 16 cm des de l'extrem inferior per al tancament inferior. La mida aproximada del doble marc plegat és de 150 cm el costat vertical llarg, 110 cm el costat vertical curt i 107 cm el costat superior.

## Plafons de PVC interiors

Els plafons amb informació de cada autora se situaran a l'interior dels marcs, encolats sobre els taulers de DM. Aquests plafons seran de PVC de 10 mm de gruix i amb impressió en quadricromia directa sobre el suport. Les seves mides aproximades són les resultants de restar el gruix dels llistons (100 cm el costat superior, 143 el costat llarg i 103 el costat curt). En qualsevol cas caldrà comprovar aquestes mides, a partir de l'estructura construïda de fusta, abans de tallar el plafó de PVC.

## Sistema pintura i retolació exterior de la peça expositiva

La part exterior dels elements expositius es tractarà pintant els plafons i aplicant vinil adhesiu a sobre. Caldrà pintar la part exterior del plafó de DM, els perfils d'aquest plafó de 10 mm i també la part interior dels llistons de l'estructura. S'adjunta simulació gràfica en 3D per explicar les parts a pintar i les referències de color a aplicar, així com el nombre d'elements expositius que es pintaran amb cadascun dels 3 models de color. Possiblement caldrà aplicar una base de segelladora per la porositat de la fusta.

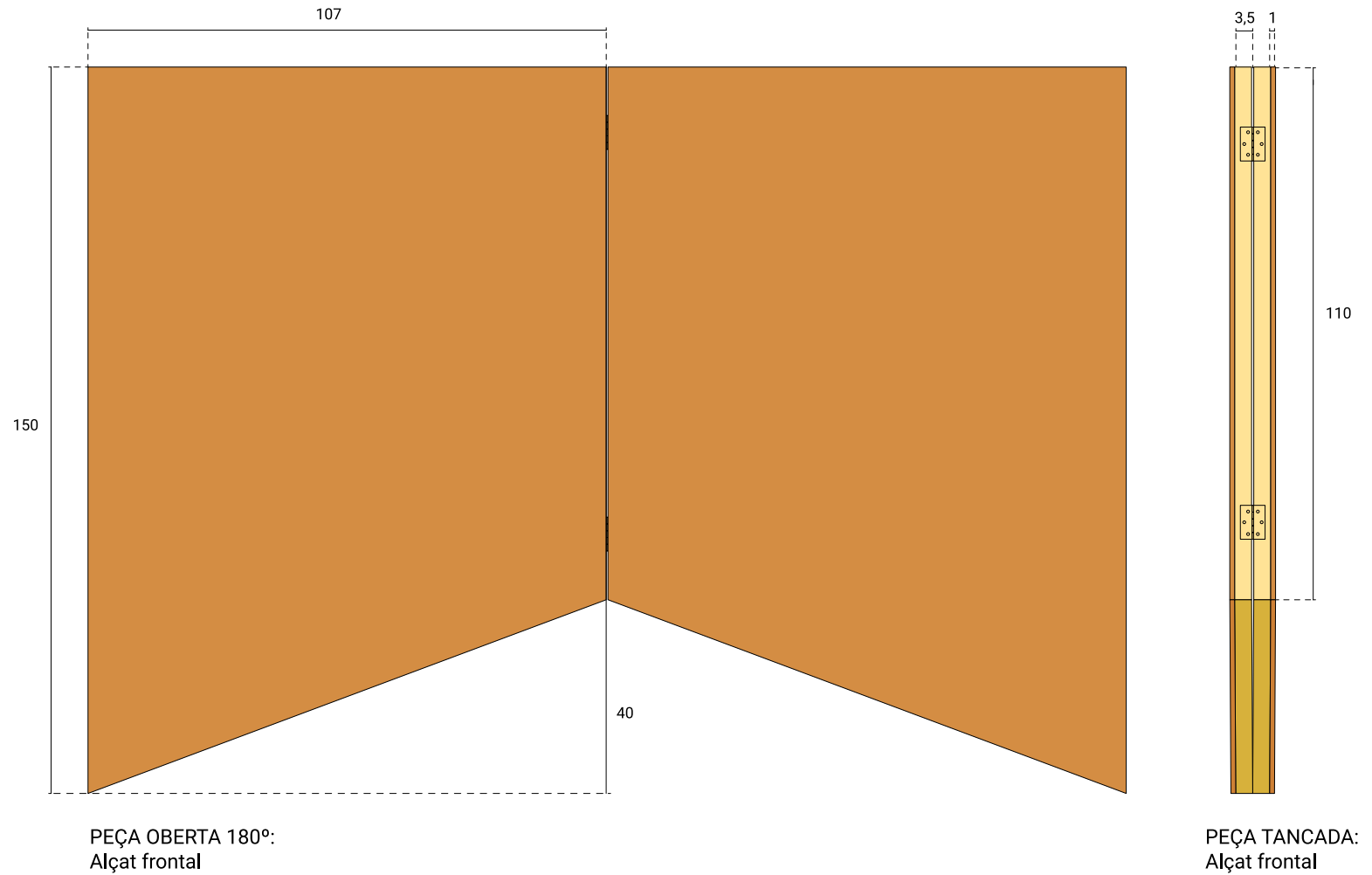
L'aplicació gràfica d'aquesta part exterior es realitzarà en vinil adhesiu de dos colors: blanc i negre en acabat mate. El vinil negre serà una base de paraules aplicada segons reproducció gràfica adjuntada. Sobre el vinil negre, sense deixar reserva, s'aplicaran les lletres gestuals en vinil blanc.

## Sistema obertura de l'element expositiu

L'obertura de l'element expositiu és molt senzilla. Només cal obrir els tancaments i separar els dos marcs obrint-los cap a direccions oposades. El compàs marca el límit d'aquesta obertura. L'element expositiu queda amb una inclinació d'uns 70 graus sobre l'horitzontal del terra i amb una obertura d'uns 115 graus. El seu efecte és com un llibre obert, però esbiaixat per la seva part inferior.

# Plànol tècnic: vista posterior

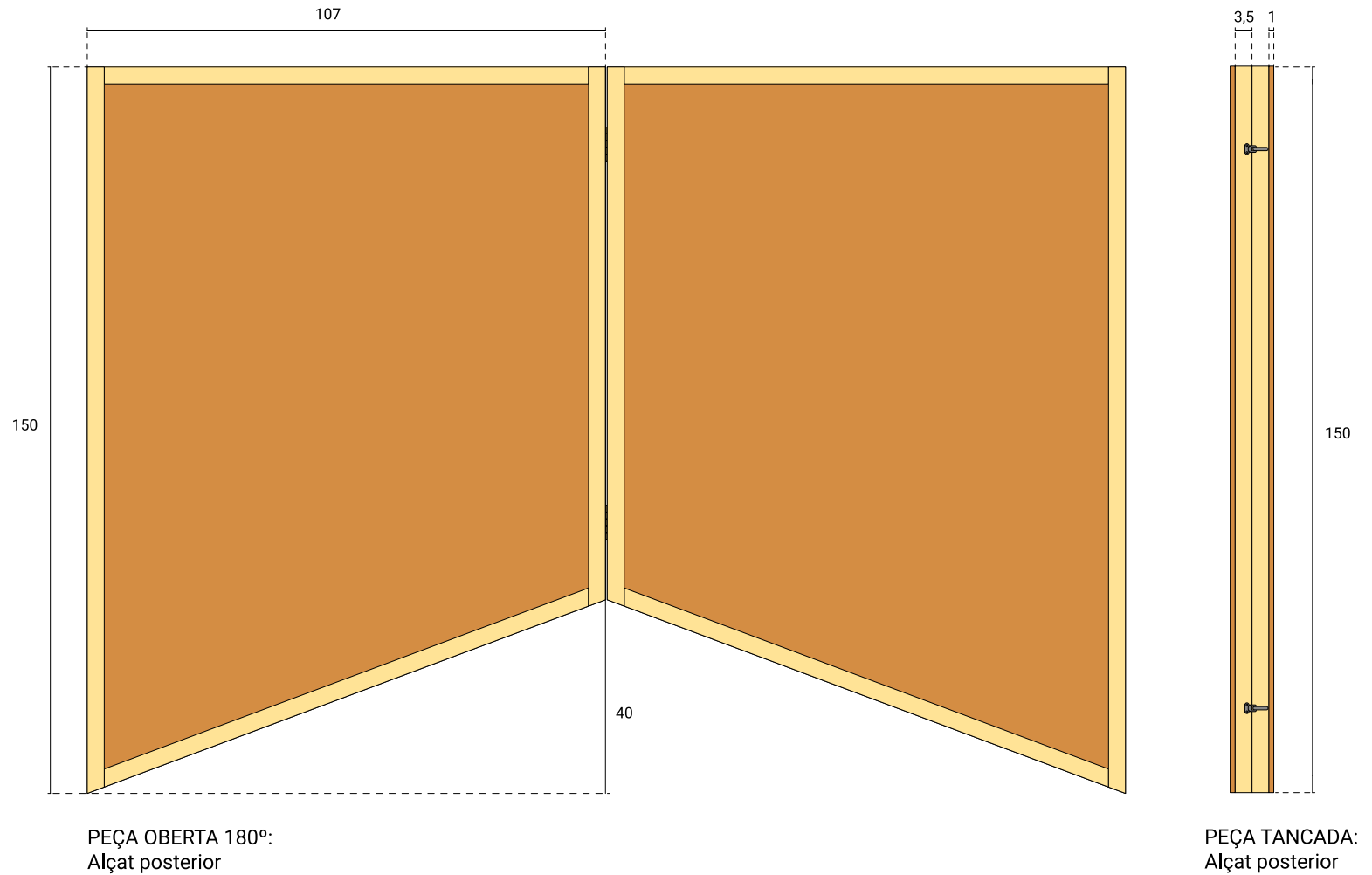
Cotes en centímetres



# Plànol tècnic: vista interior

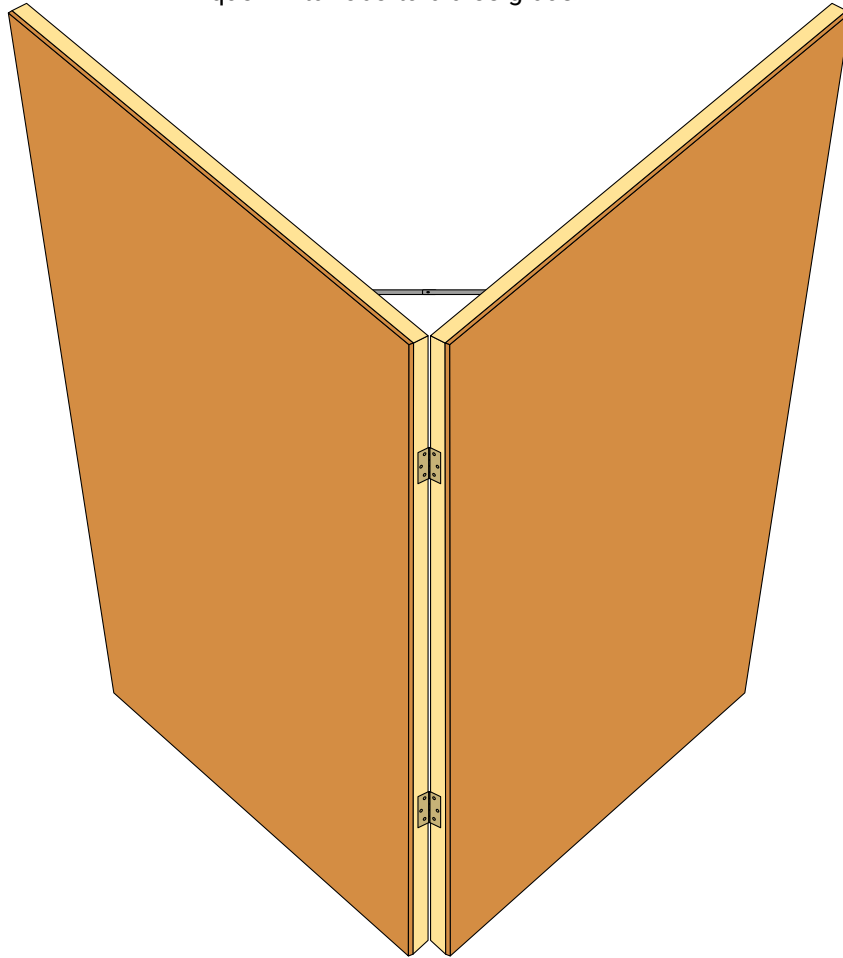
Exposició itinerant "Redibuixem la història"

Cotes en centímetres

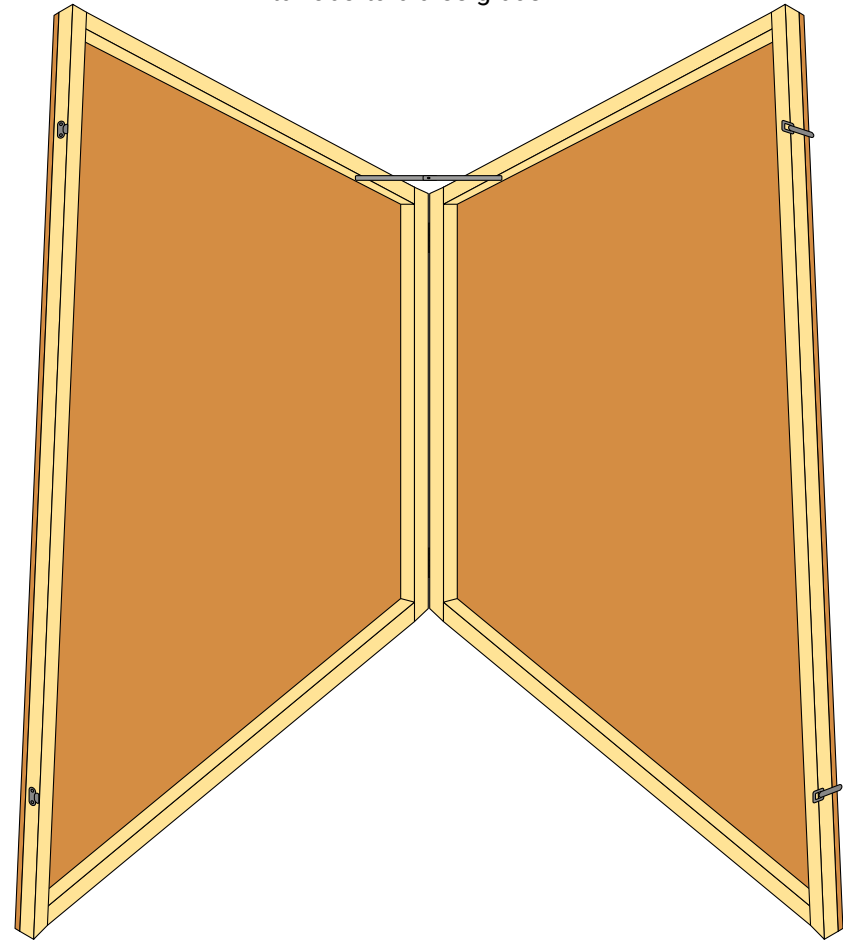


# Perspectiva: vista posterior i interior

Vista posterior amb compàs metàl·lic  
que limita l'obertura a 58 graus



Vista interior amb compàs metàl·lic que  
limita l'obertura a 58 graus





# Aplicació de pintura 1/3

Cal la part exterior del tauler DM, borses incloses, i la cara interior del bastidor.

## Pintura vermella

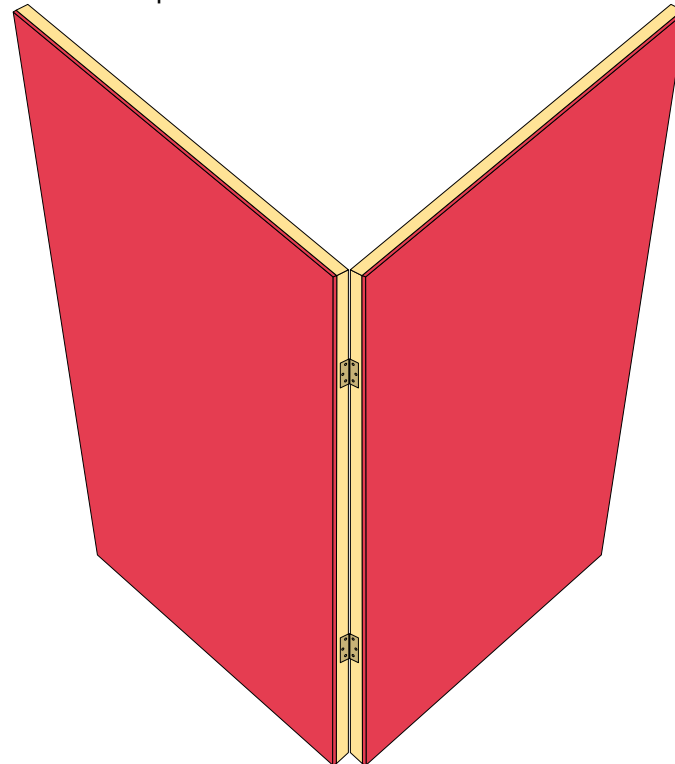
Nombre de peces: 8

Referències de color:

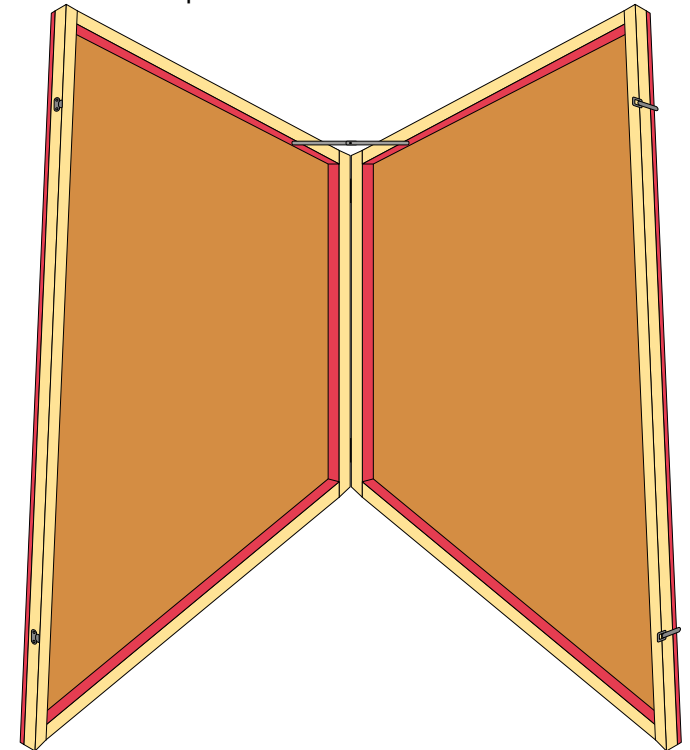
- Pantone 710

- RAL 3017

Vista posterior:  
pintar exterior DM borses incloses



Vista interior:  
pintar cara interior del bastidor



# Aplicació de pintura 2/3

Cal la part exterior del tauler DM, borses incloses, i la cara interior del bastidor.

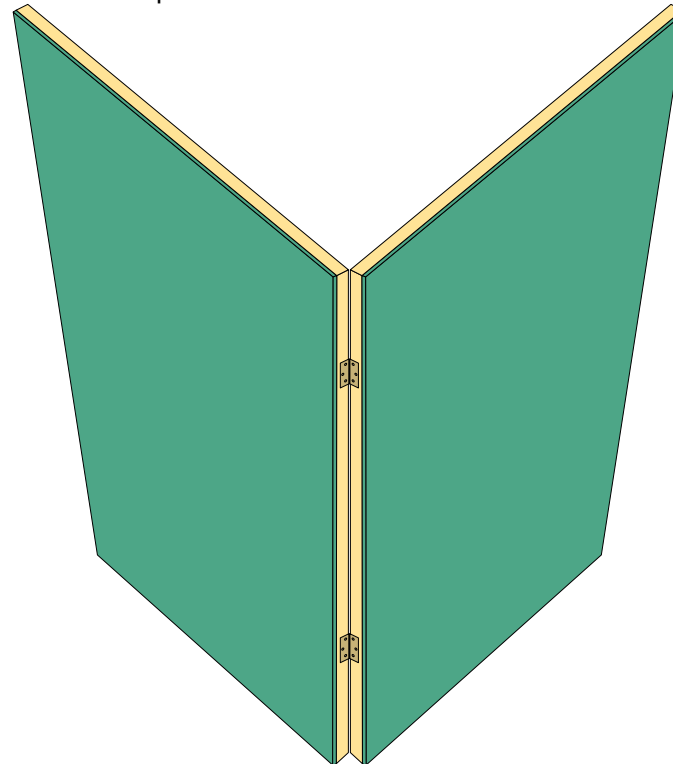
## Pintura verda

Nombre de peces: 6

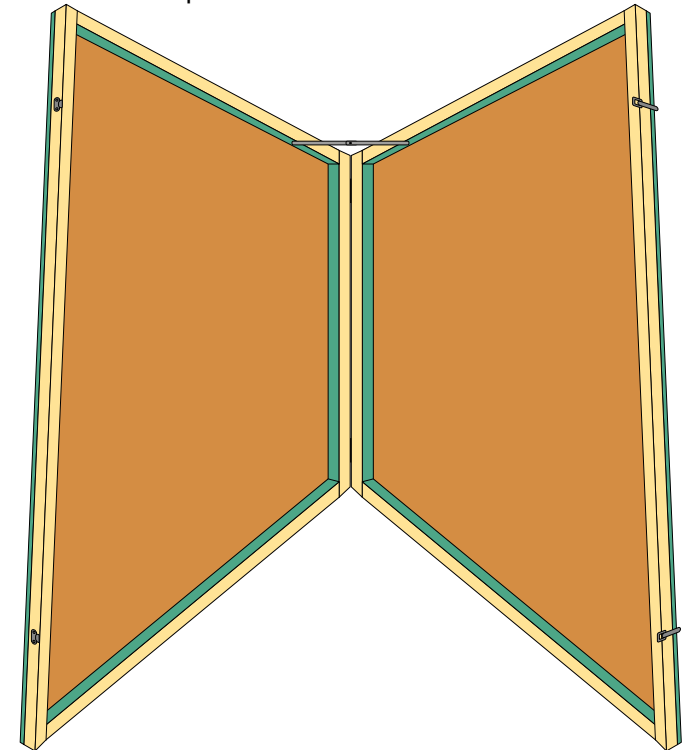
Referències de color:

- Pantone 7723
- RAL 6033

Vista posterior:  
pintar exterior DM borses incloses



Vista interior:  
pintar cara interior del bastidor



# Aplicació de pintura 3/3

Cal la part exterior del tauler DM, borses incloses, i la cara interior del bastidor.

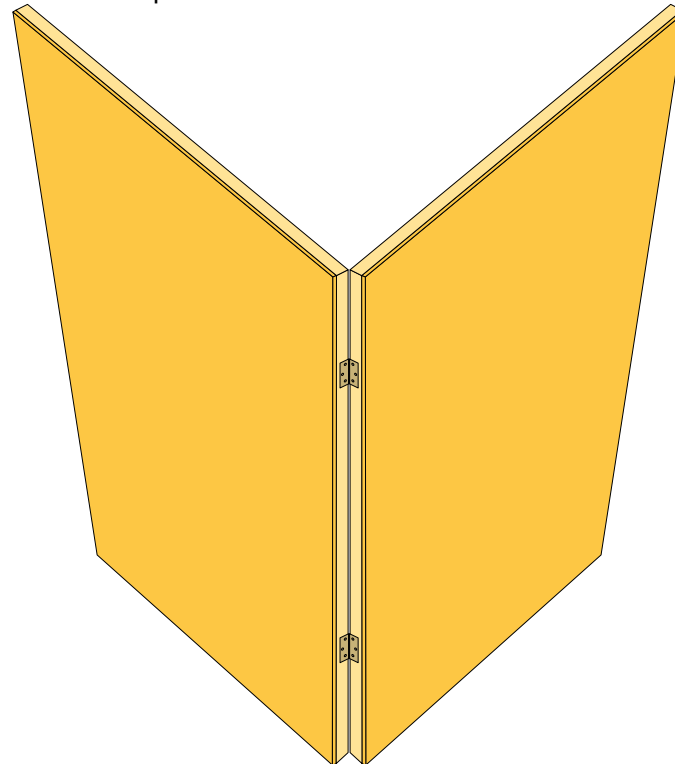
## Pintura groga

Nombre de peces: 7

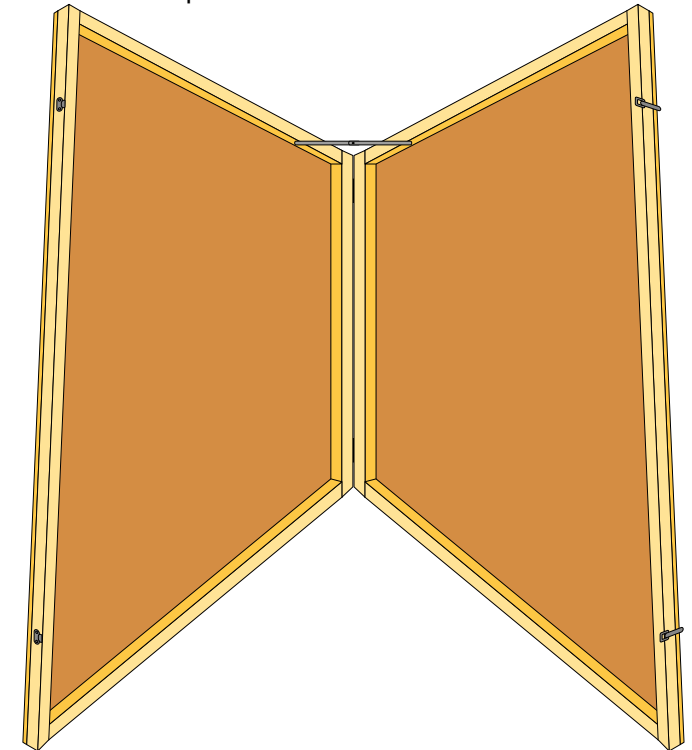
Referències de color:

- Pantone 1225
- RAL 1003

Vista posterior:  
pintar exterior DM borses incloses



Vista interior:  
pintar cara interior del bastidor



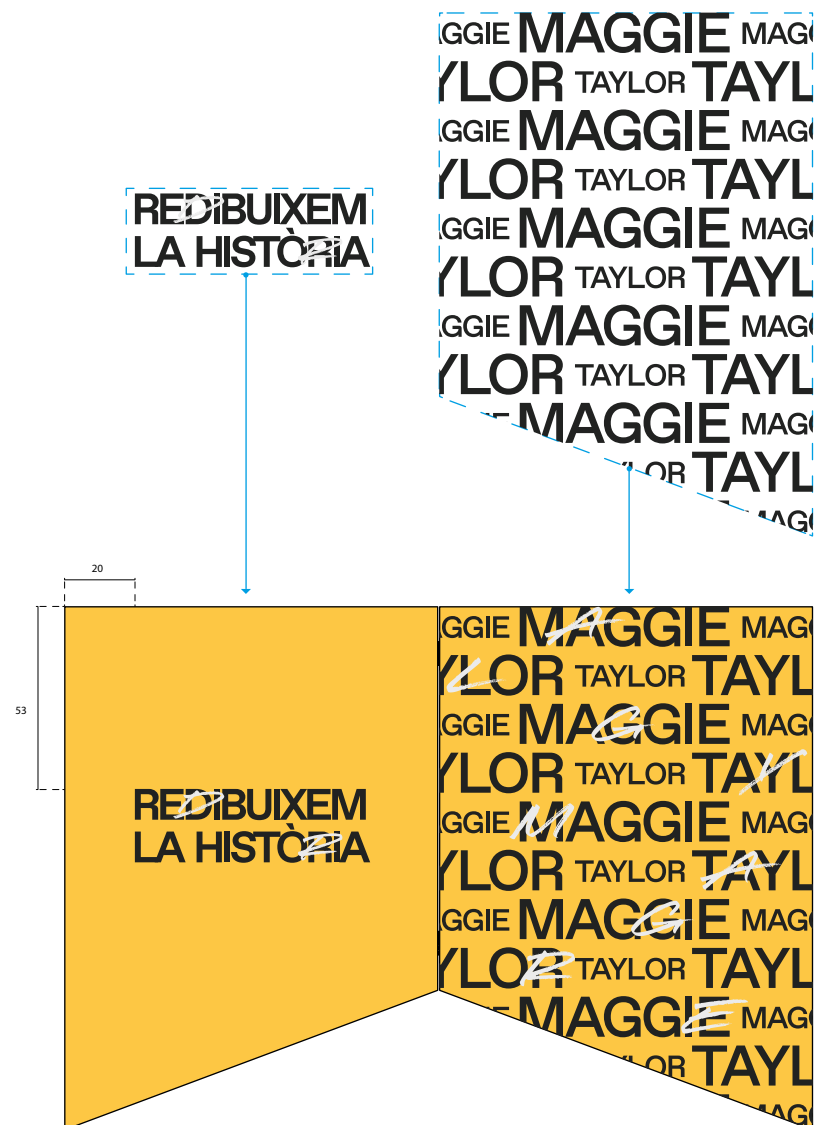
# Aplicació de vinils

A les cares exteriors de les peces pintades s'apliquen dos models de vinils de tall.

Cada model consta d'un vinil de tall negre i d'un vinil de tall blanc.

Aquest últim s'ha de superposar sobre el vinil de tall negre.

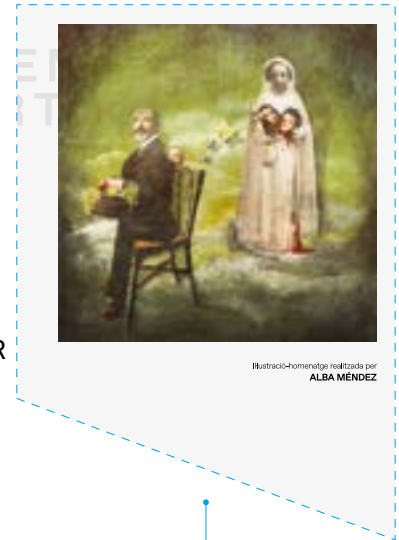
MODEL DEL VINIL	QUANTITAT
REDIBUIXEM LA HISTÒRIA EN FEMENÍ	22
MAGGIE TAYLOR	1
LOUISE BORGEAIS	1
CINTA VIDAL	1
MARINA ABRAMOVIC	1
LINA BO BARDI	1
LEE KASNER	1
MARIA DE LOS ÁNGELES LÓPEZ	1
ENDE	1
SONIA DELAUNAY	1
MANUELA BALLESTER	1
AGNÉS MARTIN	1
DORA MAAR	1
CAMILLE CLAUDEL	1
HELEN KELLER	1
TALA MORTADA	1
GERDA TARO	1
CASSIA BECK	1
GEORGIA O'KEEFFEE	1
CLARA CAMPOAMOR	1
CARLOTA GUERRERO	1



# Aplicació dels 42 plafons interiors

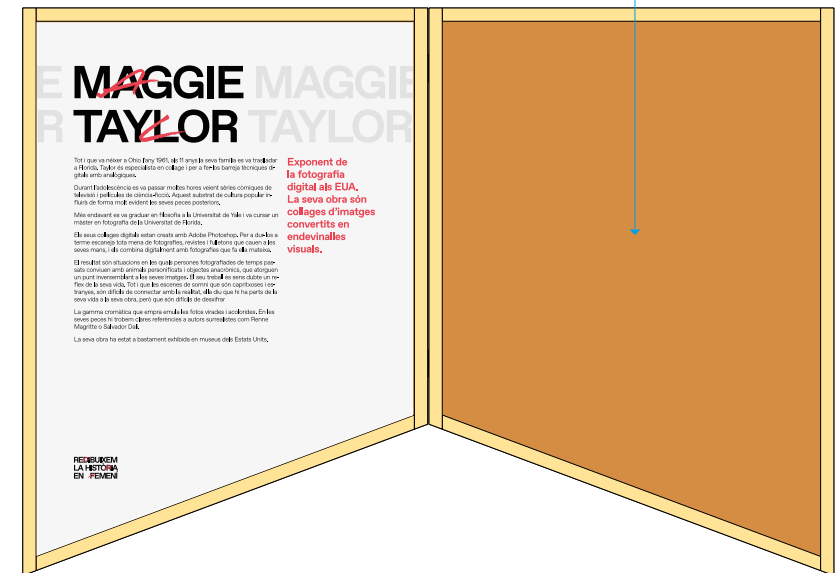
Els 42 plafons de PVC de 10 mm de gruix impressos en quadricromia directa sobre el suport se situaran a l'interior dels marcs. Les seves mides aproximades són les resultants de restar el gruix dels llistons (100 cm el costat superior, 143 el costat llarg i 103 el costat curt)

PEÇA	NOM DEL PLAFÓ INTERIOR	QUANTITAT
1	REDIBUITEM LA HISTÒRIA EN FEMENÍ	2 (esquerra i dreta)
2	MAGGIE TAYLOR	2 (esquerra i dreta)
3	LOUISE BORGEAIS	2 (esquerra i dreta)
4	CINTA VIDAL	2 (esquerra i dreta)
5	MARINA ABRAMOVIC	2 (esquerra i dreta)
6	LINA BO BARDI	2 (esquerra i dreta)
7	LEE KASNER	2 (esquerra i dreta)
8	MARIA DE LOS ÁNGELES LÓPEZ	2 (esquerra i dreta)
9	ENDE	2 (esquerra i dreta)
10	SONIA DELAUNAY	2 (esquerra i dreta)
11	MANUELA BALLESTER	2 (esquerra i dreta)
12	AGNÉS MARTIN	2 (esquerra i dreta)
13	DORA MAAR	2 (esquerra i dreta)
14	CAMILLE CLAUDEL	2 (esquerra i dreta)
15	HELEN KELLER	2 (esquerra i dreta)
16	TALA MORTADA	2 (esquerra i dreta)
17	GERDA TARO	2 (esquerra i dreta)
18	CASSIA BECK	2 (esquerra i dreta)
19	GEORGIA O'KEEFFEE	2 (esquerra i dreta)
20	CLARA CAMPOAMOR	2 (esquerra i dreta)
21	CARLOTA GUERRERO	2 (esquerra i dreta)



PEÇA nº2  
MAGGIE TAYLOR  
plafó dreta

PEÇA nº2  
MAGGIE TAYLOR  
plafó esquerra



# Continguts exposició

Exposició itinerant "Redibuixem la història"

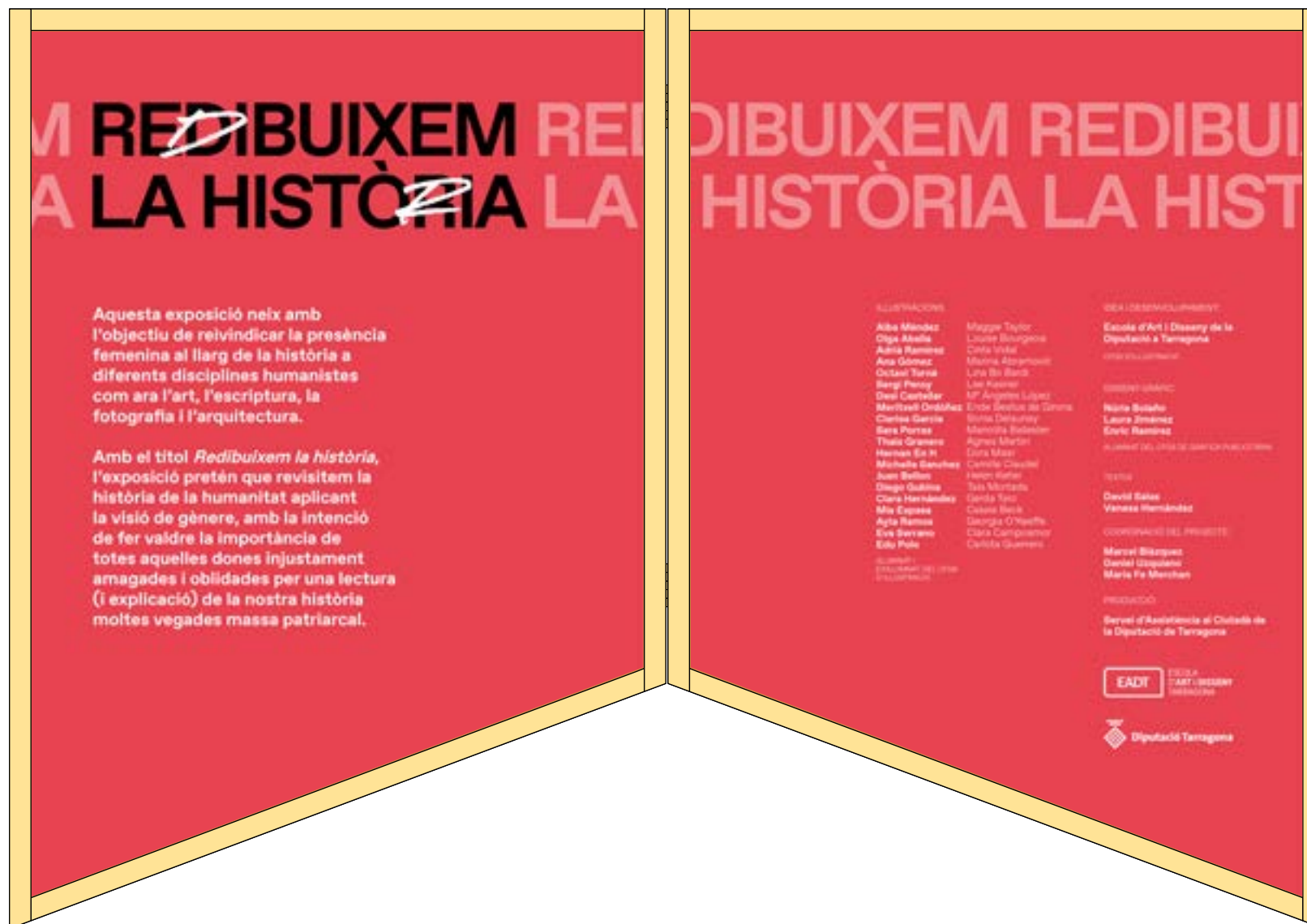
# Peça 1: vista posterior

Exposició itinerant "Redibuixem la història"



# Peça 1: vista interior

Exposició itinerant "Redibuixem la història"





## Peça 2: vista posterior

Exposició itinerant "Redibuixem la història"



## Peça 2: plafons interiors

Exposició itinerant "Redibuixem la història"

# MAGGIE TAYLOR

Tal i que es nàixer a Ohio l'any 1961, als 17 anys la seva família es va traslladar a Florida. Taylor és especialista en col·lage, i per a fer-lo barreja tècniques digitals amb analògiques.

Durant l'adolescència es va passar moltes hores veient sèries còmiques de televisió i pel·lícules de cinema-ficció. Aquest substrat de cultura popular influirà de forma molt evident les seves peces posteriors.

Més endavant es va graduar en Filosofia a la Universitat de Yale i va cursar un màster en Fotografia a la Universitat de Florida.

Es seus col·lages digitals estan creats amb Adobe Photoshop. Per a dur-los a terme escanja tota mena de fotografies, revistes i fullons que cauen a les seves mans, i els combina digitalment amb fotografies que fa ella mateixa.

El resultat són situacions en les quals persones fotografiades de temps passats conviuen amb animals personificats i objectes anacrònics, que atorguen un punt invertebrant a les seves imatges. El seu treball és sense dubte un reflex de la seva època. Tot i que les esteses de somnis, capriciosos i estranyes, són difícils de connectar amb la realitat, ella diu que hi ha parts de la seva vida a la seva obra, però que són difícils de desxifrar.

La gamma cromàtica que emprà emula les fotos virades i acolorides. En les seves peces hi trobem clares referències a autors surrealistes com René Magritte o Salvador Dalí.

La seva obra ha estat a bastament exhibida en museus dels Estats Units.

**Exponent de la fotografia digital als EUA. La seva obra són col·lages d'imatges convertits en endevinalles visuals.**



Il·lustració-homenatge realitzada per  
**ALBA MÉNDEZ**

**REDIBUJEM LA HISTÒRIA**

## Peça 3: vista posterior

Exposició itinerant "Redibuixem la història"



# Peça 3: plafons interiors

Exposició itinerant "Redibuixem la història"

## LOUISE LOUISE LOUISE LOUISE BOURGEOIS BOU BOURGEOIS

Louise Bourgeois va néixer a França l'any 1917. Era filla d'un matrimoni que es dedicava a la restauració de tapissos, i ja des de petita va fer d'ajudant del taller familiar.

Quan tenia 21 anys, va començar els estudis de Matemàtiques avançades a la Sorbona, però els va abandonar poc després perquè els trobava massa acadèmics. En aquest moment, va començar a estudiar Art a l'escola de Belles Arts de París primer, i en diverses acadèmies més endavant.

L'any 1937 es casà amb l'historiador nord-americà Robert Goldwater, i poc després es van traslladar a Nova York. Allà, va començar el contacte amb tot un seguit d'artistes de l'òrbita surrealista, que havien marxat d'Europa arran de la Segona Guerra Mundial. Des d'aleshores les seves peces, que sempre havien girat a l'entorn de la temàtica de la feminitat i la maternitat, van anar adoptant una funció més catàrctica i catalitzadora dels traumes infantils. A partir d'aquell moment la seva obra va començar a girar al voltant de la idea de fal·lus (el pare), i de l'aranya (la mare). Per a ella, les aranyes representen la netedat, la protecció i l'ofici de tapissier.

Les seves peces són confusives i, de vegades, de índex col·lectiu. El seu treball és multidisciplinari, utilitza diferents materials que l'ajuden a desxifrar el seu món oníric. Les seves aranyes de metall solides, al qual incorporea altres materials, són obres mundialment conegudes. Tenen un punt grotesc i amenaçador, i al mateix temps esdevenen gairebé tòtems, com una invitació a desxifrar la seva presència màgica, una veritable teràpia.

Bourgeois va passar la major part de la vida gairebé ignorada per les grans institucions, fins que als 71 anys el MoMA li va dedicar una exposició retrospectiva que li va dur a la fama.

Va morir l'any 2010 a l'edat de 93 anys, a Nova York.

**La mestra de l'escultura contemporània internacional. Els traumes convertits en obres d'art que parlen del subconscient.**



Il·lustració-homenatge realitzada per  
**OLGA ABELLA**

**REBEL·LIÓM  
LA HISTÒRIA**

# Peça 4: vista posterior



# Peça 4: plafons interiors

## A CINTA VIDAL

Als 16 anys va iniciar-se com a aprenent del taller Carfella i Planes, on es va iniciar en l'escripció i la pintura per a tel·lons.

És il·lustradora titulada per l'Escola Massana de Barcelona.

La ingravitació dels elements i el desafiament de les línies de la perspectiva es van convertir en els seus elements d'identitat. La font d'inspiració li ve de clàssics com Caravaggio o Vermeer, al domini de la perspectiva d'Encheim, Hopper i els seus personatges perduts a l'arquitectura, i les ambientacions de Miyazaki dels estudis Ghibli.

Molt característic és l'ús que fa de l'espai tridimensional i de les perspectives impossibles. En la major part dels treballs de Vidal, tal com passa amb els d'Escher, les línies de la gravetat són desafiantes i es genera un ambient de confusió en què no contempla. Tanmateix, el seu estil és realista pel que fa a les proporcions dels objectes i persones que hi apareixen, així com les ombres que projecten, la qual cosa genera una sensació d'impossibilitat plausible.

Quant a les temàtiques que tracta a les seves peces, destaquen les escenes de la vida quotidiana, on hi ha persones que caminen o descansen en postures que contradueixen les lleis de la física newtoniana.

Vidal, no només treballa els murals, trobem un gran nombre de peces fetes en petit format sobre fulls i llenç.

L'any 2018 obtingué el Premi Gràfica 2018.

**La pintora i muralista catalana amb més projecció internacional en l'actualitat.**



Il·lustració-homenatge realitzada per  
**ADRIÀ RAMÍREZ**

**REDIBUJEM LA HISTÒRIA**

## Peça 5: vista posterior

Exposició itinerant "Redibuixem la història"



# Peça 5: plafons interiors

Exposició itinerant "Redibuixem la història"

## MARINA ABRAMOVIC

Marina Abramović és probablement l'artista de performance més coneguda del món. Nascuda a Belgrad l'any 1946, Abramović va iniciar-se en l'art a principis dels setanta.

En aquell moment, van sorgir moviments transculturals arreu del món occidental. Cercaven una manera de fer art que transguedes les barreres tradicionals que separaven les diverses disciplines. Al seu torn, volien produir obres que no poguessin ser mercantilitzades, i on el més important fos la idea i el concepte.

Per aquest motiu, moltes de les obres d'aquesta època són efímeres i l'únic testimoni que en queda són fotografies o vídeos.

Dina de l'auge que tingué la performance a partir dels anys setanta, Abramović va destacar per sobre d'altres artistes per l'alt nivell de transgressió de les seves obres. En aquestes, sovint utilitzava el seu cos per a estimular agressions físiques i sexuals, mutilacions i escenificar rituals. Per a fer-ho, recoria a objectes com fotografies, armes, fustes, plantes, jocs i nines, entre d'altres, combinats amb el cos nu i pigments que simulaven sang.

Al llarg dels anys vuitanta i noranta va continuar fent performances en les quals cercava desdibujar encara més la línia que separa l'autora, de la seva obra.

L'any 2010 el MoMA de Nova York li dedicà una retrospectiva com a reconeixement a tota la seva trajectòria professional. A la mostra The Artist is Present, s'hi van poder veure més de 50 peces d'exposició, que inclouen objectes usats en performances, projeccions i fotografies.

També va formar part de la mostra en la qual la mateixa Marina Abramović va romandre asseguda al Hall del Museu durant tres mesos, durant els quals permetia que, d'un en un, els visitants s'asseguessin davant seu en silenci.

**L'artista amb major projecció mundial en l'àmbit de la performance.**

Rest Energy  
New York Museum of Contemporary Art, 1980

Il·lustració-homenatge realitzada per ANA GÓMEZ

REDIBUJEM LA HISTÒRIA



# Peça 6: vista posterior

Exposició itinerant "Redibuixem la història"



# Peça 6: plafons interiors

Exposició itinerant "Redibuixem la història"

## ~~LINA~~ ~~BO~~ BARDI

Ve néixer a Roma l'any 1914. Dues dècades més tard es va graduar en arquitectura a la universitat de la seva ciutat.

Més endavant va treballar per la revista *Quaderni di Domus* i va obrir un estudi propi, el qual va ser destruït durant la Segona Guerra Mundial a causa d'un bombardeig.

En aquest període va participar en la resistència contra l'ocupant alemany com a membre del partit comunista italià.

Després de la guerra es va casar i, juntament amb la seva parella, va emigrar al Brasil, país del qual va obtenir la ciutadania l'any 1951.

Durant aquest període, *Bo Bardi* va mostrar molt interès per les construccions funcionalistes de Rio de Janeiro, ciutat en la qual es va establir durant els seus primers anys d'estada al Brasil.

Entre les seves peces hi destaca l'ús del formigó armat, el vidre i el metall, així com el diàleg amb la frondosa natura brasilera. Aquest diàleg és molt evident en la seva obra situada a São Paulo, anomenada Casa de Mello, de l'any 1951, que es va convertir en la seva residència personal.

Terminada, l'obra amb la qual es va consolidar com a arquitecta, fou la seu del Museu d'Art de São Paulo, de l'any 1958. Per aquest treball *Bo Bardi* va dissenyar una estructura elevada, suspesa a través de dues grans bigues de formigó.

Altres edificis destacats fets per *Bo Bardi* són el SESC Fabrice Pompéia, de l'any 1992, i que està dedicat al teatre i la cultura, i el Teatro Oficina, de 1964, que és la seu de la companyia teatral amb el mateix nom.

*Bo Bardi* va compaginar la seva tasca com a arquitecta amb el disseny de mobles, i va tenir una intensa vida cultural.

Va morir l'any 1992 als 77 anys.

**Introdutora de l'arquitectura funcionalista a Llatinoamèrica.**



Il·lustració-homenatge realitzada per OCTAVI TORNÉ

REDIBUJEM LA HISTÒRIA

# Peça 7: vista posterior



# Peça 7: plafons interiors

Exposició itinerant "Redibuixem la història"

## LEE KRASNER

Migral tenir una creativitat desmesurada, la seva obra sovint ha quedat eclipsada per la del seu marit Jackson Pollock.

Nascuda a Brooklyn l'any 1908, Lee Krasner fou la setzena filla d'un matrimoni jueu procedent d'Ucraïna. L'any 1928 va acabar els estudis a la Women's Art School i va ingressar com a estudiant a la National Academy of Design. Allí, hi va conèixer el pintor Hans Hoffman, que li va descobrir les obres de Picasso i Matisse. Aquest descobriment va produir un gran impacte en Krasner i va fer que s'interessés per les aventurades artístiques.

A causa de la Gran Depressió nord-americana, durant els anys trenta, Krasner es va veure obligada a acceptar encàrrecs poc motivadors. Aquests projectes estaven emmarcats en l'Programa Federal Art Project, que s'encarregava de donar feina a artistes que es trobaven en una situació precària.

Després d'aquesta època, va ingressar a l'American Abstract Artists, on es va poder formar a costat de l'abstracció. Partint de la influència cubista, va evolucionar fins a l'expressionisme abstracte, que consistia a fer composicions abstractes no geomètriques, amb una estètica orgànica.

L'any 1942 va començar a seguir el treball de Jackson Pollock, i en aquest moment va abandonar completament les influències cubistes. El 1945, Krasner i Pollock es van casar, i va decidir centrar-se en la carrera del seu marit.

Entre les seves escasses obres d'aquesta època, destaca la sèrie Little Image, feta entre el 1946 i el 1950, on podem descobrir similituds amb algunes peces de Matisse i Mondrian.


Després de la mort del seu marit, l'any 1956, Krasner va reprendre la seva carrera amb força i va fer obres destacades com les incloses en les sèries Earth Given i Grobar.

Al final de la seva vida va adoptar un estil més geomètric i va aconseguir destilar el seu nom del seu difunt marit.

Lee Krasner va morir l'any 1984 a Nova York a l'edat de 75 anys.

**REDELDOM  
LA HISTÒRIA**

**Una de les principals integrants del moviment expressionista abstracte nord-americà.**



Il·lustració homenatge realitzada per  
**SERGI PEROY**

# Peça 8: vista posterior

Exposició itinerant "Redibuixem la història"



# Peça 8: plafons interiors

Exposició itinerant "Redibuixem la història"

## MARIA DE LOS ÀNGELES LÓPEZ

**Pintora, aquarel·lista i il·lustradora espanyola del segle XX.**

Era filla dels mariners de Tomberossa i va aparèixer sovint a les croniques de societat de l'època per la seva afició a la pintura.

A partir de l'any 1920 trobem registres de la seva tasca com a copista i aquarel·lista al Museu del Prado. També es té constància de la seva participació en diverses edicions de les anomenades Exposicions Nacionals.

Fins aquest moment el seu estil havia estat sobretot acadèmic, a causa dels estudis cursats a l'Escola Superior de Belles Arts de San Fernando, a Madrid. Tanmateix, en declaracions fetes a la premsa l'any 1925, es manifestava que sentia admiració per Velázquez i Goya, però també per altres autors més propers a la seva època, com ara Picasso o Manet.

A partir de mitjans dels anys vint del segle XX, el seu llenguatge pictòric es va tornar menys acadèmicista a causa dels nombrosos encàrrecs que va rebre per a portades de revistes. En aquest moment, va haver d'adaptar el seu estil a les necessitats del suport. Per aquest motiu va començar a utilitzar tintes més planes, línies que resseguien els personatges de les seves il·lustracions i, en definitiva, va anar tendint cada cop més cap a la professió d'il·lustradora.

Als anys trenta del segle XX, el seu pare va ser nomenat ministre plenipotenciari a la ciutat de Berna. Aquest fet li va permetre viatjar a Suïssa com a acompanyant i fer treballs com a il·lustradora infantil tant a la Confederació Helvètica com a París.

Després de la Guerra Civil espanyola es va anar distanciant cada cop més dels cercles artístics per poder dedicar-se a tasques de beneficència. Tan sols l'elaboració d'aquarel·les i dibuixos de caràcter sobretot privat, van escapar d'aquest distancament gradual.

Les darreres dècades de la seva vida, Maria de los Àngels López Roberts va rebre guardons per les seves aquarel·les i va morir l'any 1973, als 71 anys.

REGULDOM  
LA HISTÒRIA



Il·lustració-homenatge realitzada per  
**DESI CASTELLAR**

## Peça 9: vista posterior

Exposició itinerant "Redibuixem la història"



# Peça 9: plafons interiors

Exposició itinerant "Redibuixem la història"

## ENDE

Ende, En o Eade fou una pintora i religiosa que florí a l'Abbatia de Girona. Va néixer al segle XI i va morir al segle XII (possiblement a Lleó).

Malgrat que no tenim gaires dades de la seva biografia, ens conecia que va fer les 115 il·lustracions de l'anomenat *Beatus de Girona*. Aquesta tesi es sustentava en el fet que a l'obra hi apareix la inscripció "En dependit o Ende pictor et Dei aucto", és a dir, "En, a Ende, pintor i ajudador de Déu". Tenint en compte aquestes dades, ens trobem davant de la primera autora de miniatures amb nom conegut de tota la història.

Es *Beatus* són un tipus de document que contenen els comentaris a l'Apocalips de Sant Joan, fets per Beato de Lébana (un monjo del monestir de Sant Martí de Turisno del segle VII dC). Malgrat que l'original no es conserva, sí que ho fan moltes de les còpies de les quals el *Beatus de Girona* forma part.

Les seves miniatures possiblement es van fer en col·laboració amb altres monjos del monestir benedictí de Tabera, situat al regne de Lleó. Aquest fet no seria estrany, sobretot tenint en compte que a molts dels monestirs de l'època hi conviuen religiosos de tots dos sexes.

La temàtica de les il·lustracions d'Ende és religiosa. En concret, es representen amb colors plans i línies que ressegueixen tots els personatges i elements presents a les composicions, passatges de l'Apocalips de Sant Joan, entre els quals podem destacar les il·lustracions dels quatre genets de l'Apocalips i del judici final.

Les composicions són simètriques i poc realistes, en consonància amb altres obres, com els frescs romànics de la Vall de Boi.

Malgrat que el *Beatus de Girona* es va conèixer a Lleó, la conquesta del monestir on aquest va ser creat per part dels musulmans, va fer que el *Beatus* fos regalat a l'església de Santa Maria de Girona l'any 1079, un fet bastant habitual.

**La primera miniaturista de nom conegut a Europa.**

**REDIBUJEM LA HISTÒRIA**



Il·lustració homenatge realitzada per  
**MERITXELL ORDÓÑEZ**



# Peça 10: vista posterior

Exposició itinerant "Redibuixem la història"



# Peça 10: plafons interiors

Exposició itinerant "Redibuixem la història"

## A SONIA SONIA SONIA SONIA SONIA SONIA SONIA SONIA SONIA SONIA Y DELAUNAY DELAUNAY DELAUNAY DELAUNAY DELAUNAY DELAUNAY DELAUNAY DELAUNAY DELAUNAY DELAUNAY

La infantesa de Stern, el seu nom de naixement, va estar marcada pels seus orígens modestos. Els seus pares, que ja tenien tres fills quan ella va néixer, la van enviar a casa dels seus oncles maternals, que no tenien descendència. El seu oncle, que era advocat, era un gran amant del món de l'art, i li va permetre conèixer pintures d'autors pioners de l'època, com ara les de l'Escola de Barbizon. Quan va ser més gran va anar a estudiar a la Universitat de Karlsruhe, Alemanya, on va descobrir les incipients avantguardes artístiques, i l'any 1905 es va traslladar a París, on es va relacionar amb autors fauistes i cubistes, com ara Pablo Picasso, Georges Braque, André Derain i Maurice Vlaminck.

En aquesta època va conèixer a Robert Delaunay, amb qui de seguida va tenir molta afinitat i amb qui es va casar. A partir d'aquest moment va passar a ser coneguda amb el cognom del seu marit, i va acabar esdevenint Sonia Delaunay.

En les peces del matrimoni Delaunay, la fragmentació de la imatge inherent al cubisme adopta unes característiques formes curvilínies i circulars (generalment sempre) abstractes, i de colors llampecs. L'estil fou batejat amb el nom d'orfisme.

Més endavant, va viure en diverses ciutats, com ara Madrid. A partir de l'any 1921 la seva vida va tornar a ser París, i va començar a rebre encàrrecs per a la producció de vestuari d'òperes de teatre.

L'any 1941, Robert Delaunay va morir i a partir d'aleshores començà el reconeixement a la seva obra individual.

El 1958, l'Städtisches Kunsthaua Bielefeld (Alemanya) va organitzar la primera gran retrospectiva de l'obra de Sonia Delaunay, amb un total de 250 pintures. Després d'aquesta exposició la van seguir tota una sèrie d'exposicions individuals arreu del món fins a la dècada de 1980.

Sonia Delaunay va morir l'any 1972, a l'edat de 94 anys, mentre treballava al seu taller de París.

**Principal integrant de les avantguardes artístiques europees.**



Il·lustració-homenatge realitzada per  
**CLARISA GARCÍA**

**REDIBUJEM LA HISTÒRIA**

# Peça 11: vista posterior



# Peça 11: plafons interiors

Exposició itinerant "Redibuixem la història"

## MANUELA BALLESTER

La seva trajectòria difereix del perfil comú dels artistes d'època, ja que, al final de la Guerra Civil espanyola, s'hagués d'acollir juntament amb la seva família, primer a França i més endavant a Mèxic.

El seu pare era escultor i professor de l'Acadèmia de Belles Arts de Sant Carles, a València. Als 14 anys, Manuela Ballester va començar els estudis de pintura a la mateixa acadèmia, de la qual el seu pare n'era professor. En acabar els estudis va començar la carrera professional com a il·lustradora de llibres de moda per a revistes.

Durant els anys trenta, es va relacionar amb artistes vinculats al moviment antifascista, amb els quals es dur a terme exposicions grupals. Terminada, el camp on Manuela Ballester va tenir més èxit fou el de la il·lustració de llibres, infantilment durant els començaments de la seva carrera, i de novel·les i assaigs literaris durant la seva etapa a Mèxic.

Quant a l'estil de Manuela Ballester, barreja l'estètica art-déco amb les influències del realisme socialista, i el de les avantguardes artístiques. Aquest estil es va veure influït pel del seu marit, Josep Renau, amb qui va estudiar a València i que també es va convertir en il·lustrador. Ballester i Renau es van casar l'any 1932 i van tenir cinc fills. L'any 1938, però, Ballester es va traslladar a Berlín per desamorsos amb el seu marit, de qui es va acabar separant l'any 1942.

En la seva etapa a Alemanya va continuar duent a terme tasques d'il·lustradora de revistes de moda, i també va fer foliòmits per a diaris. En aquesta etapa va continuar rebent premis i participant en exposicions.

Els darrers anys de la vida els va passar aprofitant el veràn de València a Berlín, lloc on va acabar morint l'any 1994, als 86 anys.

**Artista pertanyent a la Generació Valenciana dels Trenta, que engloba la pintura, la il·lustració, la poesia, el cartell i l'escriptura.**

**REDIBUJEM LA HISTÒRIA**

Il·lustració homenatge realitzada per SARA PORRAS

# Peça 12: vista posterior



# Peça 12: plafons interiors

Exposició itinerant "Redibuixem la història"

## AGNES MARTIN

De família eclesíastica, però nascuda al Canadà l'any 1912, Martin es consagrarà per la seva obra pictòrica, que s'emmarca dins dels estils minimalista i expressionista abstracte.

L'any 1937 es va mudar als Estats Units per ajudar la seva germana embaixada, i va acabar estudiant a la Western Washington University. En aquesta etapa va conèixer les obres d'Anshu Gorky, Adolph Gottlieb i Joan Miró.

Més endavant, l'any 1950, va adquirir la ciutadania dels Estats Units. En aquesta època es va interessar per la cultura oriental i sembla que va iniciar diverses relacions sentimentals amb altres artistes, malgrat que públicament mai va expressar la seva sexualitat.

Durant la dècada dels seixanta, Martin va començar tractaments per a combatre la seva esquizofrènia, majoritàriament, la teràpia d'electrooc. Les manifestacions del seu trastorn es representaven de múltiples maneres, tal com al·lucinacions visuals, estat de catatonis, etc.

A finals dels seixanta es marçà de Nova York a causa dels altíssims preus que havia de pagar per a llogar un taller, i es va establir a Nou Mèxic.

Atans d'aquest treball, les seves obres s'havien caracteritzat per l'ús del blanc i negre, i les trames.

A partir d'aquesta època, les seves peces van estar molt marcades pels paisatges de Nou Mèxic. Martin intentava expressar conceptes complexos amb els mínims elements possibles. I, en aquest sentit, va estar molt influïda per les obres de Mark Rothko.

L'art abstracte d'Agnes Martin s'ha exhibit en les principals galeries d'art de Nova York, així com al Whitney Museum of Art, a la famosa galeria d'art Tate Gallery al centre de Londres i a les sales d'exposició d'art contemporani més importants del món. Aquestes exposicions han continuat després de la seva mort, l'any 2004.

**Pintora expressionista abstracta defensora de la dimensió espiritual del seu treball.**



Il·lustració-homenatge realitzada per  
**THAIS GRANERO**

**REDIBUJEM LA HISTÒRIA**

# Peça 13: vista posterior



# Peça 13: plafons interiors

Exposició itinerant "Redibuixem la història"

## DORA MAAR

Henriette Theodora Markovitch, nascuda a França l'any 1907 i més coneguda com Dora Maar, va ser una artista interdisciplinària francesa per les seves obres surrealistes.

Des de petita, va tenir interès en la fotografia, i va acabar-ne dominant tota els recursos tècnics i narratius. Les seves peces representaven una realitat distorsionada i propera al món del somni. Va tenir contacte amb Man Ray, que li va ensenyar l'efecte del desenfocat, i amb Brassai, amb el qual va mantenir una llarga amistat.

Tanmateix, les seves amistats no es van limitar al camp de la fotografia i es va relacionar amb artistes com André Breton i Paul Éluard.

La seva relació amorosa amb Picasso va començar un dia en el qual Maar, jugava amb els seus dits i un ganivet en una cafeteria. El joc, consistia a anar clavant el ganivet ràpidament als espais que hi havia entre els dits de la mà estesa sobre la taula. En un moment donat, Maar es va tallar i Picasso li va voler comprar els quarts tacats de sang.

Des d'aleshores, Maar i Picasso van començar una relació sentimental, que va coincidir amb l'època en la qual Picasso estava pintant el Guernica. Aquesta coincidència va permetre que Maar, fotografés tot el procés de creació de l'obra.

L'any 1942, arran de la ruptura sentimental amb Picasso, Maar va ingressar en un psiquiàtric, on va ser sotmesa a teràpia d'electrochock.

A partir d'aquest moment, Maar va adoptar el catòlicisme amb totes les seves formes, i va quedar apartada del món intel·lectual que havia caracteritzat la seva vida fins aleshores.

Va morir a París, l'any 1997.

**Artista plàstica, pintora, fotògrafa i escultora francesa eclipsada per la seva relació amb Picasso.**

**REDIBUJEM LA HISTÒRIA**



Il·lustració-homenatge realitzada per  
**HERNAN EN H**



# Peça 14: vista posterior

Exposició itinerant "Redibuixem la història"



# Peça 14: plafons interiors

Exposició itinerant "Redibuixem la història"

## CAMILLE CLAUDEL

Camille Claudel fou una escultora nascuda a França l'any 1864. Era germana de l'escultor Paul Claudel, i va col·laborar amb Auguste Rodin, amb qui va mantenir una relació amorosa.

Des de petita va mostrar aptituds per a l'escultura, fet que propicià que als 18 anys fos acceptada a l'Escola Nacional de Belles Arts, i als 19 anys començés a rebre classes en una acadèmia per a perfeccionar la seva tècnica.

En aquesta època va conèixer Auguste Rodin, per a qui va fer de model, i amb qui col·laborà en la creació d'algunes peces. A partir d'aquest moment Claudel va abraçar l'impressionisme escultòric i les seves obres es van tornar vives, i amb evidència del procés que les havia fet possibles.


Gràcies a aquesta bona entesa, Claudel es va convertir en la musa de Rodin durant uns anys, i també va esdevenir de l'ama de casa posterior a la relació i va suggerir la seva obra més coneguda: *L'Àge mór*, de 1909. En aquesta escultura es veu un àngel que s'emporta Rodin, mentre Claudel ho observa impotent tot i que li suplica que no marxi.

Després d'aquest breument, Claudel va produir una gran quantitat d'obres d'una qualitat equivalent a les del mateix Rodin. El seu naturalisme fent fets d'impressionisme i simbolisme, i aconseguí emocional gràcies a un perfecte domini de les tècniques i a la seva enorme sensibilitat.

Malgrat que la crítica li començava a ser favorable i sovint protagonitzava articles de revistes especialitzades, després d'altres trencaments sentimentals, Claudel es va anar tancant cada cop més en si mateixa.

L'any 1906 va fer la seva darrera exposició, i a partir d'aquest moment va anar ingressant en sanatoris a causa de les seves crisis nervioses. Després de la mort del seu pare l'any 1913, va ingressar al manicomí de Montdeuergues, on va passar els darrers 20 anys de la seva vida.

**L'escultora de gran talent a l'ombra de Rodin.**



Il·lustració-homenatge realitzada per  
**MICHELLE SANCHEZ**

**REDIBUJEM LA HISTÒRIA**

## Peça 15: vista posterior

Exposició itinerant "Redibuixem la història"



# Peça 15: plafons interiors

Exposició itinerant "Redibuixem la història"

## HELLEN KELLER

Nascuda als Estats Units l'any 1880, Helen Adams Keller va perdre la vista i l'oïda quan només tenia 19 mesos.

Tot i que la condició de sordcega és el que més es recorda quan es parla de Keller, el cert és que va tenir una intensa vida pública com a activista política i com a escriptora.

Durant els primers set anys de vida, no va poder comunicar-se amb ningú amb èxit, però amb l'ajuda de la seva especialista Anne Sullivan, el panorama va canviar dràsticament.

Sullivan va aconseguir ensenyar-li un sistema de comunicació tàctil que li va permetre anar a la universitat i convertir-se en la primera persona sordcega amb una titulació universitària.

Al seu torn, va escriure més d'una dotzena de llibres sobre la seva vida i les seves experiències, a banda de múltiples articles.

Políticament, Keller es va interessar pel socialisme durant la seva joventut i l'any 1905 es va acabar afiliant al Partit Socialista.

També va fer diverses gales benèfiques per recaptar fons per a persones cegues, i va fer campanyes en favor del sufragi femení i d'altres causes vinculades amb l'esquerra nord-americana.

Al llarg de la vida va rebre múltiples guardons, entre els quals destaca la Medalla Presidencial de la Llibertat, atorgada per Lyndon Johnson l'any 1964. El 1999, l'agència Gallup la va posar a la llista de les persones més admirades pels americans en el segle XX. El 2003, Alabama va honorar-la dedicant-li la seva moneda de 25 cèntims en l'emissió commemorativa dels 50 estats.

El 7 d'octubre de 2009 es va afegir una estatueta de bronze de Helen Keller a la col·lecció nacional d'estatues del Capítol dels Estats Units a Washington, D. C.

Helen Keller va morir als Estats Units l'any 1968, als 87 anys.

**Activista, escriptora i professora nord-americana. Va ser la primera persona sordcega que va obtenir una llicenciatura universitària.**



Il·lustració-homenatge realitzada per  
**JUAN BELLON**

**REDIBUJEM LA HISTÒRIA**

# Peça 16: vista posterior

Exposició itinerant "Redibuixem la història"



# Peça 16: plafons interiors

Exposició itinerant "Redibuixem la història"



# Peça 17: vista posterior



# Peça 17: plafons interiors

Exposició itinerant "Redibuixem la història"

## GERDA TARO

Durant els anys trenta del segle XX un jove fotògraf vingut dels Estats Units va fer furor a París. El seu nom era Robert Capa, i era un personatge inventat per Gerda Taro i la seva parella, Endre Ernő Friedmann.

La idea se'la va acudir quan Taro i Friedmann van passar una mala època econòmica perquè no rebien prou encàrrecs. Aleshores van idear un personatge vingut d'Amèrica que tenia tanta feina que utilitzava dos representants: Taro i Friedmann. El pla va funcionar, i van poder vendre fotografies 2 o 4 cops més cares que el preu habitual.

Taro, havia nascut a Alemanya l'any 1910 i va ser batejada amb el nom de Gerda Pohoryle. Era filla d'una família jueva jueva.

Des de molt jove va formar part de moviments socialistes, i per aquest motiu, amb l'arribada de Hitler al poder l'any 1933, va marxar a París. Allà va conèixer a Friedmann i van idear l'angany de Robert Capa.

L'any 1936, amb l'esclat de la Guerra Civil espanyola, la parella va decidir traslladar-se a Espanya, i va començar a distanciar-se. Friedmann es va quedar amb la marca "Capa" i Taro va fer treball al front en solitari, entre els quals destaca el reportatge de l'anomenada Batalla de Brunete. Tanmateix, l'autoria real d'algunes de les fotografies fetes per ambdós en aquesta època continua essent confusa.

Taro va morir en un trèpig accident durant la retirada del front de la batalla de Brunete l'any 1937.

Des d'aquell moment, el nom de Robert Capa va quedar associat únicament a Endre Ernő Friedmann, que més endavant va acabar fundant l'agència de fotoperiodisme Magnum, juntament amb altres prestigiosos fotògrafs.

**REDIBUJEM LA HISTÒRIA**



¿SABES QUI ÉS ROBERT CAPA?

Il·lustració-homenatge realitzada per ALICIA CABOBLANCO



# Peça 18: vista posterior



# Peça 18: plafons interiors

Exposició itinerant "Redibuixem la història"



# Peça 19: vista posterior



# Peça 19: plafons interiors

Exposició itinerant "Redibuixem la història"

## A GEORGIA GEORGIA G FF O'KEEFFE O'KE O'KEEFFE

Nascuda a l'estat de Woodstock (EUA) l'any 1897, O'Keeffe fou coneguda per les seves pintures de gran format d'elements naturals com les flors, els gratacels de Nova York i els paisatges de Nou Mèxic.

Des de petita va tenir interès en l'art i, juntament amb la seva germana, va començar a rebre classes de pintura quan tenia 10 anys.

L'any 1906 va iniciar la seva educació artística superior a Chicago i, més endavant, a Nova York. Per problemes econòmics no va poder acabar els estudis i ell va abandonar per començar a treballar com a il·lustradora comercial i posteriorment com a professora a Virginia, Texas i Carolina del Nord.

Al llarg dels anys, les seves obres i estil es van anar formant més suggeriments i menys línia, fins al punt d'ambiar a confondre's amb l'abstracció.

Les peculiaritats de les seves peces van provocar que sovint s'interpretés que estava suggerint les formes dels genitals femenins, però ella sempre ho va negar.

Es va casar amb Alfred Stieglitz l'any 1924, el qual va ser el seu representant i feliçment.

Després de la mort del seu marit es va traslladar a Nou Mèxic, on va morir l'any 1985 a l'edat de 88 anys.

Les seves peces mostren una realitat subjectiva inspirada per la natura, amb enquadraments innovadors i colors llampecs que van trancar amb l'estètica imperant als Estats Units d'aquells temps.

Per aquest motiu se la considera la pionera modernista nord-americana.

**Màxima representant del modernisme nord-americà.**



Il·lustració-homenatge realitzada per  
**AYLA RAMOS**

**REDIBUJEM LA HISTÒRIA**

# Peça 20: vista posterior



# Peça 20: plafons interiors

Exposició itinerant "Redibuixem la història"

## CLARA CAMPOAMOR

Coneguda per haver estat escriptora i política a banda d'advocada, Carmen Eulalia Campoamor Rodríguez, que més endavant es va casar el nom pel de Clara Campoamor, va néixer a Madrid l'any 1888.

Una altra de les filles que va encapçalat va ser la de la promoció de l'abolició de la prostitució, que fou aprovada l'any 1935.

Terminada, a causa de l'entrada de la Guerra Civil espanyola va haver d'exiliar-se primer a Suïssa, més endavant a l'Argentina, i posteriorment novament a Suïssa, on va acabar morint l'any 1972 a l'edat de 84 anys.

En cas que hagués format a Espanya, hauria d'haver estat 12 anys a la presó per haver estat considerada culpable de pertànyer a la maçoneria.

Durant la seva vida a l'èxil va escriure diversos articles i llibres, entre ells quatre destacats: La revolució espanyola vista per una republicana, on fa una crítica al comportament dels republicans.

Professionament, durant la seva estada a l'Argentina, es va guanyar la vida fent traduccions, conferències i biografies, mentre que a Suïssa va treballar en un bufet d'advocats.

El seu paper en la modernització de la societat espanyola del segle XX fou cabdal, malgrat que molts dels seus esforços van quedar estroïnats amb l'arribada de la Guerra Civil i el franquisme.

**Famosa sufragista que va contribuir al fet que el dret a vot de les dones s'incloués per primer cop en una constitució espanyola, l'any 1931.**



Il·lustració-homenatge realitzada per  
**EVA SERRANO**

REDIBUJEM LA HISTÒRIA

## Peça 21: vista posterior

Exposició itinerant "Redibuixem la història"



# Peça 21: plafons interiors

Exposició itinerant "Redibuixem la història"

## A CARLOTA GUERRERO

La Barcelona que va conèixer Carlota Guerrero des del seu naixement l'any 1989 va marcar profundament els inicis de la seva carrera com a fotògrafa.

Les seves primeres peces fotogràfiques tenen com a protagonistes els nois dels seus amics davant la platja. Més endavant, aquests concrets fan directa referència al paisatge barcelonès i les seves fotografies, es va anar difuminant, malgrat que els nois, i en especial, els nois femenins, van continuar essent al seu centre d'interès.

Les seves instantànies semblen ser el testimoni de performances, sovint multitudinàries, a les quals gràcies a la fotografia se'n comença a fer de veure.

Llenguatge, pell, il·luminació i sensualitat són alguns dels ingredients amb els quals juga Guerrero per a dur a terme les seves imponents composicions fotogràfiques, en les quals sovint ella mateixa apareix barrejada entre la multitud.

Malgrat tot, en cap cas el resultat es grifa. L'autora demostra ser conscient de la fina línia que separa la sensualitat de la pornografia i no la traspasa, ans al contrari en les seves peces tot sembla natural, tranquil i fins i tot innocent.

Guerrero utilitza la nuera de les protagonistes de les seves peces per parlar d'amor i de comunitat, més que no pas de sexe. Per aquest motiu, les seves obres (que a banda de fotografies també són peces de videoart) han tingut l'atenció de grans temes com Quenchy, Desigual i Vogue, per citar-ne algunes, que n'hi han fet múltiples encàrrecs.

Amb 260.000 seguidors a Instagram a principis del 2022, el que queda clar és que la carrera d'aquesta barcelonina tot just acaba de començar.

**Fotògrafa catalana, reconeguda internacionalment pel protagonisme femení de les seves obres.**



Il·lustració-homenatge realitzada per  
**EDU POLO**

**REDIBUJEM LA HISTÒRIA**



# Crèdits

Exposició itinerant "Redibuixem la història"

## IDEA I DESENVOLUPAMENT:

**Escola d'Art i Disseny de la  
Diputació a Tarragona**

CFGS D'IL·LUSTRACIÓ

## COORDINACIÓ DEL PROJECTE:

**Marcel Blàzquez  
Daniel Uzquiano  
Maria Fe Merchan**

## PRODUCCIÓ:

**Servei d'Assistència al Ciutadà  
de la Diputació de Tarragona**

## DISSENY GRÀFIC:

**Núria Bolaño  
Laura Jiménez  
Enric Ramírez**

ALUMNAT DEL CFGS DE GRÀFICA  
PUBLICITÀRIA

## IL·LUSTRACIONS:

**Alba Méndez  
Olga Abella  
Adrià Ramirez  
Ana Gómez  
Octavi Torné  
Sergi Peroy  
Desi Castellar  
Meritxell Ordóñez  
Clarisa García  
Sara Porras  
Thais Granero  
Hernan En H  
Michelle Sanchez  
Juan Bellon  
Diego Gubins  
Clara Hernández  
Mia Espasa  
Ayla Ramos  
Eva Serrano  
Edu Polo**

Maggie Taylor  
Louise Bourgeois  
Cinta Vidal  
Marina Abramović  
Lina Bo Bardi  
Lee Kasner  
M<sup>a</sup> Ángeles López  
Ende  
Sonia Delaunay  
Manolita Ballester  
Agnés Martin  
Dora Maar  
Camille Claudel  
Helen Keller  
Tala Mortada  
Gerda Taro  
Cassia Beck  
Georgia O'Keeffe  
Clara Campoamor  
Carlota Guerrero

ALUMNAT I  
EXALUMNAT DEL CFGS  
D'IL·LUSTRACIÓ

## TEXTOS

**David Salas  
Vanesa Hernández**